

Oplæg og baggrund

v. Karsten Bagge, freelancemusiker, komponist og musikunderviser

Resumé

Problemstilling:

Byudviklingen i København har over en årrække gjort, at de bygninger og lokaler, der typisk har huset øvefaciliteter for byens professionelle freelancemusikere, gradvist forsvinder. Dermed undermineres deres muligheder for skabelse og forberedelse af den musik, man forventer at kunne høre på byens spillesteder.

København understøtter ikke i tilstrækkelig grad disse musikeres daglige virke ved at give dem de rette arbejdsbetingelser i form af brugbare lokaler, der er til at betale, og som ikke er truet af potentiel sanering.

Løsning:

KMU tager kontakt til TMU for at gøre opmærksom på problemet, samt indbyder til et samarbejde om at finde og bevare egnede bygninger til formålet.

Der optages yderligere dialog med professionelle freelancemusikere og deres fagorganisationer om gode modeller for at rette op på problemet.

Uddybet baggrund og gennemgang

Problemstilling:

Der er i disse år et øget fokus generelt på dansk produceret musik, ligesom danske musikeres arbejdsvilkår og trivsel også får mere opmærksomhed end før. Der mangler dog fortsat et blik på den del af arbejdsbetingelserne for musikkens skabere og udøvere, der ikke er udadvendt, nemlig hele den meget væsentlige del, der handler om øvning, komposition, og forberedelse af det, publikum ender med at kunne se og høre. På den front er musikere mere presset end nogensinde, og København understøtter ikke i tilstrækkelig grad disse kunstneres daglige virke ved at give dem mulighed for at finde brugbare lokaler, der giver de rette arbejdsbetingelser.

København præsenterer sig som en levende musikby, hvor der er forventninger om, at man altid kan gå ud i byen og opleve en bred vifte af musik på højt internationalt niveau indenfor alle genrer. Indenfor den klassiske musik drives dette i høj grad - men ikke udelukkende - af tilstedeværet af store statslige institutioner med faste orkestre og kor, hvorimod den rytmiske scene i alle dens forskellige udtryk i langt overvejende grad består af freelancemusikere - altså musikere uden fast ansættelse eller arbejdssted. Her finder man "mellemlaget" af professionelle musikere, der måske ikke er kendte superstjerner, der ved eget navn kan fylde Parken, men det er dem, der til daglig, året rundt, er at finde på alle de væsentlige livescener i byen, og dermed er de ryggraden i byens musikudbud.

Byudviklingen er i mange år gået i en retning, der presser de kreative, kunstnerne ud. Kunstnerne og kunstmiljøer spiller ofte en rolle i de tidlige faser af byudviklingen, de gør det "spændende" og "hip" der, hvor de arbejder og er synlige, men når nybyggeri og sanering er overstået, stiger priserne og de egnede kvadratmeter forsvinder. Med dem ryger også i høj grad de levende kunstmiljøer, hvor de kunstnere/musikere, der til daglig er bosat og arbejder freelance i byen, får sværere ved at finde og fastholde værksteder, hvor de kan udvikle den kunst/musik byen er storforbruger af.

Ifølge [en undersøgelse lavet af Rambøll for Dansk Kunstnerråd](#), der sammenligner danske kunstneres vilkår før og efter corona ligger freelancekunstnere i bunden af indtjeningspyramiden, og er således særligt sårbare for en prisudvikling, der kun går en vej: opad.

Det er også konklusionen i [en rapport udarbejdet af bl.a. Arkitektforeningen og Billedkunstnernes Forbund](#), af netop kunstnernes vilkår i byen før, under og efter en byfornyelse

Det nævnes ikke direkte her i rapporten, men for professionelle freelancemusikere er problematikken den samme; adgangen til øvelokaler/studier, forsvinder på samme måde som billedkunstnernes atelierer med saneringen og omdannelsen af f.eks. tidl. produktionsbygninger til beboelse. Behovet er stort for steder, der både er til at betale, hvor man kan have fri og nem adgang til sit udstyr, både når man arbejder i hverdagen og når man skal ud at spille. Og lige så vigtigt, hvor man kan være sikker på at kunne være over en længere periode, så man ikke konstant er presset af frygten for at blive "sat på gaden".

For professionelle musikere er tilgængeligheden af et sted, hvor man kan gå på arbejde præcis, når man har mulighed for det, helt essentielt for at kunne drive sin virksomhed. Det daglige "kontor" kan således ikke ligge langt uden for byen eller deles med så mange, at det i praksis ikke fungerer.

Øve- og studiefaciliteter for professionelle freelancemusikere i København

Man skal også huske på, at personlig øvning, forberedelse af instrumenter, øvning med bands i forbindelse med koncerter, komposition m.v., som alt sammen er fuldstændig uundgåelig del af en musikers virke, og foregår i et øvelokale/studie, ikke er direkte lønnet arbejde. Der står ikke en arbejdsgiver parat med en løn hver gang, man møder op. I stedet forsøger man at få det betalt via det honorar, man kan forhandle sig til på et spillejob eller når man tjener penge på rettigheder og fremførelse af sine værker, men det er en lang og sej kamp, der ikke altid går op.

Københavns nuværende tilbud af øvefaciliteter

Som det ser ud nu inddeler de øvelokaler/studier professionelle freelancemusikere har mulighed for at komme i nærheden af sig groft sagt i tre kategorier:

- **Privat udlejning.** Et broget marked, hvor musikerne er prisgivet den øvrige udvikling i byens rum, både hvad angår pris og brugbare bygninger/rum. Prisudviklingen gør, at man bliver nødt til at være mange om at betale, men derudover er der en indbygget usikkerhed om varigheden af lejemål, da byen lider af boligmangel, og der er store økonomiske interesser, som presser på for at overtage de egnede bygninger og i stedet lave mere lukrative beboelsessejendomme.
- **Øvelokaleforeninger med tilskud fra kommunen,** der grundlæggende er målrettet amatører og vækstlag. Da der er kommunalt tilskud, er det billigt at være medlem, men konstruktionen har en række ulemper for den professionelle musiker: mange deles om samme rum, der er oftest stærkt begrænset mulighed for at have sit eget udstyr stående samt meget begrænset øvetid.
- **Bunkere** fra den kolde krigs tid, administreret for staten af Beredskabsstyrelsen. Også her er der en række ulemper: der er et begrænset antal af dem, de er typisk er præget af fugt og dårlige adgangsforhold. Men udover det, er bunkerne faktisk et ret godt bud på en god løsning for den professionelle freelancemusiker hvad angår størrelse (30m²), central beliggenhed og pris (ca. 2.000 kr + el og fællesomkostninger). Nok så vigtigt er de ikke truet af sanering, da de ikke umiddelbart kan omdannes til boliger eller står i vejen for bygning af disse.

En løsning

Eksemplet med bunkerne leder hen imod hvor **København har et stort potentiale for at gøre en indsats for de professionelle freelancere**, som indtil videre desværre bliver forsømt.

Kommunen ejer eller administrerer bygninger for staten, som kunne leve op til en række nødvendige kriterier, som er:

- Beskyttet mod sanering og nødvendig byudvikling, f.eks enten fordi de er uegnede som potentiel bolig eller er fredede
- Central beliggenhed uden at være til lydæssig gene for byens øvrige borgere og handlende
- Gode adgangsforhold
- Et overkommeligt prisniveau, der ligner det førmtalte bunkere koster (ca. 2.000 kr + el og fællesomkostninger for 30 kvadratmeter).

Man kunne selvfølgelig ønske sig, at København påtager sig at overtage eller leje sig ind i større eksisterende bygninger (typisk tidl. produktionsbygninger, der p.t. udlejes privat) og indretter dem

Øve- og studiefaciliteter for professionelle freelancemusikere i København

til formålet for derved at skabe ro om varigheden af disse lejemål. Men der er også andre muligheder.

Anvendelige bygninger

I mit umiddelbare nabolag har jeg fundet eksempler på nogle bygninger, som lever op til ovenstående kriterier, og der findes givetvis flere rundt omkring i byen:

1. **To bygninger på Christianshavns Vold** (uden for området, der hører under aftalen mellem staten og Christiania) som ejes af staten og adm. af Københavns Kommune - *billede 1 og 2*

2. Lokalerne under Langebro (tidligere anvendt som kontor og trykkeri) - *billede 3*

3. De gamle krudthuse på henholdsvis Kløvermarken (*billede 4*) og Amager Strandvej (*billede 5*). Dette ville formentlig kræve en ny aftale mellem staten og Københavns Kommune vedr. disse bygninger

Et konkret eksempel på hvor svært det er som borger at komme i betragtning til disse egnede bygninger

Jeg har været igennem en lang og kringlet proces for at finde ud af, om jeg kunne komme i betragtning som lejer til en af de nævnte bygninger på Christianshavns Vold (*billede 1*). Først blev jeg sendt fra den ene statslige styrelse til den næste indtil man fandt ud af, at bygningen ejes af staten men administreres af Københavns Kommune. Her var det også mere end svært at finde frem til dem, der havde med det at gøre, og jeg røg frem og tilbage mellem forskellige afdelinger under både Kultur- og Fritidsforvaltningen (KFF) og Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF) i Københavns Kommune.

Jeg kunne undervejs konstatere, at der rent administrativt ikke var et klart billede af hverken bygningernes eksistens, deres benyttelse eller proceduren for at komme i betragtning som lejer. Med til forvirringen hørte, at de to bygninger på *billede 1* og *2* deler matrikelnr. Det viste sig, at halvdelen af bygningen på *billede 2* pt. er udlejet til KFF og videre til en spejdergruppe, mens den anden halvdel ifølge mine oplysninger står tom. Bygningen på *billede 1*, som var den jeg spurgte konkret ind til, og som har stået tom og ubenyttet i adskillige år, var man først ikke klar over eksistensen af.

Efter adskillige skrivelser frem og tilbage fik jeg først et svar fra KEJD (Københavns Ejendomme og Udlejning), der sagde, at "der var andre planer" for bygningen. Det stillede jeg mig undrende overfor, da jeg jo dels vidste, at bygningen havde stået tom længe, dels at dens eksistens først lige var blevet opdaget i forbindelse med min henvendelse.

Det ændrede de så til, at de ikke mente, at mit projekt kom tilstrækkeligt mange borgere i København til gode, og at der desuden ikke var budgetteret med at sætte den i stand. **Derfor foretrak man, at bygningen fortsætter med at stå tom fremfor at imødekomme mit konkrete forslag** om at indrette den lille bygning på ca. 25-30 kvadratmeter til øvelokale/studie.

Det var ikke mit indtryk, at den beslutning hviler på en formuleret politik, men blot et udtryk for den fornemmelse en tilfældig ansat havde om hvad, der er "vigtigt" for København. Denne proces tog mig 2 år!

Hvad kan Musikudvalget gøre?

Musikudvalget kan komme med **en forespørgsel til TMU vedr. de her nævnte bygninger samt om en oversigt over andre tilsvarende bygninger overalt i byen**, der kunne tjene formålet som varige øvelokaler/studier med udgangspunkt i de kriterier og eksempler, jeg har nævnt ovenfor

Dernæst kan I komme med **et ønske om, at man prioriterer denne type bygninger til brug for kunstnerarbejdspladser**, hvilket vil kommunikere, at det både er vigtigt for Københavns borgere og imødekommer et reelt behov.

Al udlejning af ejendomme administreres af Københavns Ejendomme og udlejning (KEJD). Man kunne forestille sig at arbejde hen imod flere forskellige modeller, hvor KEJD enten lejer ud til KFF, der så lejer videre ud til brancheorganisationer eller direkte til musikere. Eller KEJD kunne stå som udlejer uden KFF som mellemstation.

Hvad det vil koste, og hvem der skal afholde udgifter til indretning vil være et spørgsmål om hvilken model, man vælger.

Andre scenarier

Lokalerne under Langebro (pkt. 2), kunne også leve op til de kriterier, jeg nævner. Jeg har ved en henvendelse til KEJD fået at vide, at de er lukkede indtil 2025 pga renovering af Langebro, men at de derefter kommer i udbud. Her vil det være vigtigt at lægge billet ind.

Hvad angår de gamle krudthuse (pkt. 3), er det mit forslag, at man inviterer til bredere samarbejde mellem staten og Københavns Kommune om de gamle, fredede krudtbygninger henholdsvis i Kløvermarken og langs Amager Strandvej, som staten ejer (*billede 4 og 5*).

En pendant er krudtbygningen på Christianshavns Vold v. Langebrogade, der er udlejet, formentlig via KEJD/KFF, og videre til en kajakklub, Qajak. Det kunne lige så vel ske til musikere eller musikerorganisationer.

Ligeledes skal også nævnes Pumpehuset på Dokøen v. Operaen. (*billede 6*)

Det kunne være et fremsynet samarbejde mellem Københavns Kommune og staten, hvis disse bygninger og andre tilsvarende egnede kunne indrettes som studier/øvelokaler for professionelle musikere.

Hvem skal så have adgang til øvelokaler/studier

Der blive brug for en form for ansøgnings- og udvælgelsesproces, hvor jeg mener det er vigtigt at prioritere følgende:

- dokumenteret professionelt virke som udøvende og skabende musiker/komponist
- freelancemusikere, der har et særligt behov til plads pga instrumentering - eksempelvis trommer, slagtøj, flygel, orgel osv.
- kunstnere, der selv indspiller og producerer
- værdigt trængende, dvs. ikke kunstnere, der har så stor en indtægt på deres kunstneriske virke, at de må forventes at kunne fungere på alm. markedsvilkår

Øve- og studiefaciliteter for professionelle freelancemusikere i København

Udvælgelsen bør varetages af et fagkompetent udvalg, evt. i praksis udført af eller i samarbejde med musikernes fagforbund.

Lidt statistik til yderligere baggrund:

Danmarks Statistik har en opgørelse over indtægtsforhold for kunstnere i Danmark:

<https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=52762> .

Et par hovedtal:

Der bor 9233 professionelle musikere i hovedstadsområdet.

Af dem tjener 3909 op imod 100 procent af deres indkomst på musikken,

2486 tjener ca 50% på musik

4424 tjener mindre end 25% af deres indkomst på musik.

<https://www.statistikbanken.dk/kunst3>